

LIGJ
Nr.9806, datë 17.9.2007

**PËR ADERIMIN E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË NË KONVENTËN EUROPIANE “PËR
MBROJTJEN E TRASHËGIMISË ARKEOLOGJIKE” (TË RISHIKUAR)**

Në mbështetje të neneve 78, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1

Republika e Shqipërisë aderon në Konventën Europiane “Për mbrojtjen e trashëgimisë arkeologjike” (të rishikuar).

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

**Shpallur me dekretin nr.5466, datë 28.9.2007 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bamir Topi**

KONVENTA EUROPIANE
PËR MBROJTJEN E TRASHËGIMISË ARKEOLOGJIKE
(E RISHIKUAR)

Hyrje

Shtetet anëtare të Këshillit të Europës dhe Shtetet e tjera Palë në Konventën Kulturore Europiane, nënshkruan të kësaj:

duke ditur që qëllimi i Këshillit të Europës është arritja e një uniteti më të madh ndërmjet anëtarëve të tij me synim, veçanërisht mbrojtjen dhe përmbushjen e idealeve dhe primeve, të cilat janë trashëgimia e tyre e përbashkët;

duke pasur parasysh Konventën Kulturore Europiane të nënshkruar në Paris, më 19 dhjetor 1954, veçanërisht nenet 1 dhe 5 të saj;

duke pasur parasysh Konventën për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkitekturore të Europës, nënshkruar në Granada, më 3 tetor 1958;

duke patur parasysh Konventën Europiane mbi veprat penale në lidhje me pasurinë kulturore, nënshkruar në Delfi, më 23 qershor 1985;

duke pasur parasysh rekomandimet e Asamblesë Parlamentare mbi arkeologjinë dhe në veçanti rekomandimet 848 (1978), 921 (1981) dhe 1072 (1988);

duke pasur parasysh rekomandimet nr.R (89) 5, në lidhje me mbrojtjen dhe zhvillimin e trashëgimisë arkeologjike, në kuadër të operacioneve planifikuese të qytetit dhe fshatit;

duke kujtuar që trashëgimia kulturore është thelbësore për njohjen e historisë njerëzore;

duke njohur faktin që trashëgimia arkeologjike europiane, e cila është dëshmi e historisë së lashtë, rrezikohet seriozisht nga shkatërrimet, për shkak të numrit në rritje të skemave të mëdha planizuese, rreziqeve natyrore, gërmimeve të paligjshme dhe joshkencore dhe ndërgjegjësimit publik të pamjaftueshëm;

duke pohuar që është e rëndësishme të fillohen, aty ku nuk ekzistojnë akoma, procedura mbikëqyrjeje të përshtatshme administrative dhe shkencore dhe se nevoja për të mbrojtur trashëgiminë arkeologjike duhet reflektuar në planifikimin urban dhe rural dhe në politikat e zhvillimit të kulturës;

duke theksuar se përgjegjësia për mbrojtjen e trashëgimisë arkeologjike nuk duhet të jetë vetëm i shtetit drejtpërdrejt të interesuara, por i të gjitha vendeve europiane, ku qëllimi është zvogëlimi i rrezikut të shkatërrimeve dhe promovimi i konservimit, nëpërmjet nxitjes së shkëmbimeve të ekspertëve dhe krahasimit të përvojave;

duke njohur nevojën për realizimin e parimeve të përcaktuara në Konventën Europiane për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkeologjike, nënshkruar në Londër, më 6 maj 1969, si rezultat i evoluimit të politikave planifikuese në vendet europiane,

kanë rënë dakord si më poshtë:

Përkufizimi i trashëgimisë arkeologjike

Neni 1

1. Qëllimi i kësaj Konvente (të rishikuar) është mbrojtja e trashëgimisë arkeologjike si një burim i kujtesës kolektive europiane, dhe si një mjet për studime historike dhe shkencore.

2. Për këtë qëllim, elemente të trashëgimisë arkeologjike konsiderohen të gjitha rrënojat dhe objektet dhe çdo gjurmë tjetër e njerëzimit nga epokat e kaluara:

i) ruajtja dhe studimi i të cilave ndihmon në rigjurmimin e historisë së njerëzimit dhe lidhjet e saj me mjedisin natyror;

ii) për gërmimet dhe zbulimet e të cilave dhe metodat e tjera të studimit të njerëzimit dhe mjedisit përkatës janë burimet kryesore të informacionit; dhe

iii) të cilat janë të vendosura në cilëndo zonë brenda juridiksionit të Palëve.

3. Trashëgimia arkeologjike përfshin strukturat, konstruksionet, grupet e ndërtesave, vendet e zhvilluara, objektet e lëvizshme, monumentet e llojeve të tjera, si dhe konteksti i tyre, qofshin mbi tokë ose nën ujë.

Identifikimi i trashëgimisë dhe masat për mbrojtje

Neni 2

Secila Palë merr përsipër të krijojë, me mjetet e duhura të shtetit në fjalë, një sistem ligjor për mbrojtjen e trashëgimisë arkeologjike, duke parashikuar:

i) mbajtjen e një inventari mbi trashëgiminë arkeologjike dhe përcaktimin e monumenteve dhe zonave në mbrojtje;

ii) krijimin e rezervave arkeologjike, edhe ku nuk ka rrënoja të dukshme mbi tokë apo nën ujë, për ruajtjen e dëshmimeve materiale për t'u studiuar nga brezat e ardhshëm;

iii) raportimin e detyrueshëm tek autoritetet përkatëse nga ana e zbuluesit të një gjetje të rastësishme të elementeve të trashëgimisë arkeologjike dhe vënia e tyre në dispozicion për studim.

Neni 3

Për ruajtjen e trashëgimisë arkeologjike dhe garantimin e rëndësisë shkencore të punëve studimore arkeologjike, secila Palë angazhohet:

i) të zbatojë procedura për autorizimin dhe mbikëqyrjen e gërmimeve dhe veprimtarive të tjera arkeologjike në mënyrë të tillë që:

a) të parandalojë çdo gërmim të paligjshëm apo zhvendosje elementesh të trashëgimisë arkeologjike;

b) të sigurojë që gërmimet arkeologjike dhe kërkimet të kryhen në mënyrë shkencore dhe me kusht që:

- të zbatohen, aty ku është e mundur, metoda joshkatërruese investigimi;

- elementet e trashëgimisë arkeologjike të mos lihen të pambuluara apo të ekspozuara gjatë ose pas gërmimeve, nëse nuk merren masa për ruajtjen, konservimin apo menaxhimin e tyre të përshtatshëm.

ii) të sigurojë që gërmimet dhe teknikat e tjera potencialisht shkatërruese të kryhen vetëm nga persona të kualifikuar dhe posaçërisht të autorizuar;

iii) të vërë detyrimin e autorizimit specifik paraprak, nëse parashikohet nga ligji i brendshëm i shtetit, për përdorimin e gjurmuesve metalikë dhe të çdo pajisjeje tjetër gjurmuese apo procesi tjetër arkeologjik.

Neni 4

Secila Palë merr përsipër të zbatojë masa për mbrojtjen fizike të trashëgimisë arkeologjike, duke

marrë masa në pajtim me rrethanat për:

- i) përfitimin ose mbrojtjen me mjete të tjera të përshtatshme nga ana e autoriteteve të zonave që mendohen të përbëjnë rezervate arkeologjike;
- ii) konservimin dhe ruajtjen e trashëgimisë arkeologjike, mundësisht *in situ*;
- iii) vende për depozitim të përshtatshëm të mbetjeve arkeologjike, të cilat janë zhvendosur nga vendndodhja e tyre origjinale.

Konservimi i integruar i trashëgimisë arkeologjike

Neni 5

Secila Palë angazhohet:

- i) të përpiqet të përputhë dhe të kombinojë kërkesat përkatëse të planeve arkeologjike dhe të zhvillimit duke siguruar që arkeologët të marrin pjesë:
 - a) në politikat planifikuese të hartuara për të siguruar strategji të balancuara për mbrojtjen, konservimin dhe shtimin e vendeve me interes arkeologjik;
 - b) në faza të ndryshme të skemave të zhvillimit;
- ii) të sigurohet që arkeologët, planëzuesit urbanë dhe rajonalë të konsultohen në mënyrë sistematike me njëri-tjetrin për të lejuar:
 - a) modifikimin e planeve të zhvillimit në mënyrë që të mos kenë efekte negative mbi trashëgiminë arkeologjike;
 - b) caktimin e kohës dhe burimeve të mjaftueshme për një studim të saktë shkencor të vendit dhe për botimin e gjetjeve;
 - iii) të sigurojnë që vlerësimet mbi ndikimet mjedisore dhe vendimet që rezultojnë të marrin tërësisht në konsideratë vendet arkeologjike dhe mjediset e tyre;
 - iv) të sigurojnë, kur gjenden elemente të trashëgimisë arkeologjike gjatë punës zhvilluese, konservimin e tyre *in situ*, kur është e mundur;
 - v) të sigurojnë që hapja e vendit arkeologjik për publikun, veçanërisht kur është e nevojshme një masë rregullimi për pranimin e një numri të madh vizitorësh, të mos ketë ndikim të kundërt mbi karakterin shkencor dhe arkeologjik të këtyre vendeve dhe rrethinave të tyre.

Financimi i kërkimeve dhe konservimit arkeologjik

Neni 6

Secila Palë mer përsipër:

- i) të sigurojë mbështetje financiare publike për kërkime arkeologjike nga autoritetet kombëtare, rajonale dhe lokale në pajtim me kompetencat e tyre përkatëse;
- ii) të rrisin burimet materiale për arkeologjinë e shpëtimit:
 - a) duke marrë masa të përshtatshme, që sigurojnë parashikimin në skemat madhore të zhvillimit, publik apo privat, të mbulimit nga burimet e sektorit publik apo sektorit privat, të të gjitha shpenzimeve të çdo operacioni të nevojshëm që lidhet me arkeologjinë;
 - b) duke parashikuar në buxhetet që lidhen me këto skema në të njëjtën mënyrë si për studimet e impaktit që bëhen të domosdoshme për masat paraprake për planet rajonale dhe mjedisore, për studimet dhe parashikimet paraprake arkeologjike, për një përmbledhje shkencore, si dhe për botimin e plotë dhe regjistrimin e gjetjeve.

Grumbullimi dhe shpërndarja e informacionit shkencor

Neni 7

Me qëllim që të lehtësohet studimi dhe shpërndarja e informacionit për zbulimet arkeologjike, secila Palë angazhohet:

- i) të bëjë ose të përditësojë studime, inventarë dhe harta të vendeve arkeologjike në zonat brenda juridiksionit të saj;
- ii) të marrë të gjitha masat praktike për të siguruar projektimin, pas operacioneve arkeologjike, të një përmbledhjeje shkencore të botueshme para botimit të plotë të studimeve të specializuara.

Neni 8

Secila Palë merr përsipër:

i) të lehtësojë shkëmbimin kombëtarë dhe ndërkombëtarë të elementeve të trashëgimisë arkeologjike për qëllime shkencore profesionale, duke ndërmarrë hapat e duhura për të siguruar që një qarkullim i tillë të mos dëmtojë në asnjë mënyrë vlerën shkencore dhe kulturore të këtyre elementeve;

ii) të mbështesë grumbullimin e informacionit mbi studimin dhe gërmimet arkeologjike në kryerje e sipër dhe të kontribuojë në organizimin e programeve studimore ndërkombëtare.

Promovimi i ndërgjegjësimit publik

Neni 9

Secila Palë merr përsipër:

i) të zbatojë masa edukative me synim rritjen dhe zhvillimin e ndërgjegjësimit në opinionin publik mbi vlerat e trashëgimisë arkeologjike për kuptimin e të kaluarës dhe mbi kërcënimet që i kanosen kësaj trashëgimie;

ii) të nxisë hyrjen publike tek elementet e rëndësishme të trashëgimisë së saj arkeologjike, veçanërisht vendet dhe të nxisë ekspozimin në publik të përzgjedhjeve të përshtatshme të objekteve arkeologjike.

Parandalimi i qarkullimit të paligjshëm i elementeve të trashëgimisë arkeologjike

Neni 10

Secila Palë merr përsipër:

i) të organizojë për autoritetet publike përkatëse dhe për institucionet shkencore mbledhjen e informacionit mbi çdo gërmim të paligjshëm të identifikuar;

ii) të informojë autoritetet kompetente në shtetin e origjinës, që është Palë në këtë Konventë, për çdo ofertë të dyshuar që vjen nga gërmimet e paligjshme apo nga gërmimet zyrtare në mënyrë të paligjshme, dhe të japë detajet e nevojshme për to;

iii) të ndërmarrë hapat e nevojshëm që sigurojnë që muzetë dhe institucionet e ngjashme me to, politika e përfitimit për të cilat është nën kontrollin e shtetit, të mos përfitojnë elemente të trashëgimisë arkeologjike që dyshohet se vijnë nga gjetje të pakontrolluara apo gërmime të paligjshme, apo nga gërmime zyrtare në mënyrë të paligjshme;

iv) për sa u përket muzeve apo institucioneve të ngjashme me to që ndodhen në territorin e një Pale, por që politika e përfitimit e të cilave nuk është në kontrollin e shtetit:

a) t'u dërgojë atyre tekstin e kësaj Konvente (të rishikuar);

b) të mos kursejnë përpjekjet për të siguruar respektimin nga ana e muzeve dhe institucioneve të sipërpërmendura të parimeve të përcaktuara në paragrafin 3 më sipër;

c) të kufizojnë, sa të jetë e mundur, nëpërmjet edukimit, informimit, vigjilencës dhe bashkëpunimit, transferimin e elementeve të trashëgimisë arkeologjike, të përfutuara nga gjetjet e pakontrolluara apo gërmimet e paligjshme, apo gërmimet zyrtare në mënyrë të paligjshme.

Neni 11

Asgjë në këtë Konventë (të rishikuar) nuk mund të ndikojë në traktatet ekzistuese apo të ardhshme, dypalëshe ose shumëpalëshe, ndërmjet Palëve që kanë të bëjnë me qarkullimin e paligjshëm të elementeve të trashëgimisë arkeologjike apo rikthimin e tyre te pronari i ligjshëm.

Ndihma e ndërsjellë teknike dhe shkencore

Neni 12

Palët marrin përsipër:

i) të ofrojnë ndihmë të ndërsjellë teknike dhe shkencore nëpërmjet grumbullimit të përvojës dhe shkëmbimeve të ekspertëve në çështje që kanë të bëjnë me trashëgiminë arkeologjike;

ii) të inkurajojnë, sipas legjislacionit përkatës të brendshëm apo marrëveshjeve ndërkombëtare që i detyrojnë ato, shkëmbime të specialistëve në ruajtjen e trashëgimisë arkeologjike, duke përfshirë ata që janë përgjegjës për trajnim të mëtejshëm.

Kontrolli i zbatimit të Konventës (të rishikuar)

Neni 13

Për qëllime të kësaj Konvente (të rishikuar), një komitet ekspertësh, i ngritur nga Komiteti i

Ministrave të Këshillit të Europës, bazuar në nenin 17 të Statutit të Këshillit të Europës, monitoron zbatimin e Konventës (të rishikuar) dhe veçanërisht:

i) raporton në mënyrë periodike te Komiteti i Ministrave të Këshillit të Europës mbi gjendjen e politikave për mbrojtjen e trashëgimisë arkeologjike në Shtetet Palë të Konventës (të rishikuar) dhe mbi zbatimin e parimeve të mishëruara në Konventë (të rishikuar);

ii) i propozon Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës masa për zbatimin e dispozitave të Konventës (të rishikuar), duke përfshirë veprimtaritë shumëpalëshe, rishikimin apo amendimin e Konventës (të rishikuar) dhe informimin e opinionit publik rreth qëllimit të Konventës (të rishikuar);

iii) i bën rekomandime Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës në lidhje me ftesat për shtetet, të cilat nuk janë anëtare të Këshillit të Europës për të hyrë në Konventë (të rishikuar).

Dispozita të fundit

Neni 14

1. Kjo Konventë (e rishikuar) është e hapur për nënshkrim nga shtetet anëtare të Këshillit të Europës dhe Shtetet e tjera Palë në Konventën Kulturore Europiane.

Ajo i nënshtrohet ratifikimit, pranimi ose miratimit. Mjetet e ratifikimit, pranimi apo miratimit depozitohen te Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës.

2. Asnjë Shtet Palë në Konventën Europiane mbi Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkeologjike, nënshkruar në Londër, më 6 maj 1969, nuk mund të depozitojë mjetin e tij të ratifikimit, pranimi apo miratimit, nëse ai nuk e ka denoncuar Konventën në fjalë apo nëse nuk e denoncon atë njëkohësisht.

3. Kjo Konventë (e rishikuar) hyn në fuqi gjashtë muaj pas datës kur katër shtete, ku të paktën tri janë shtete anëtare të Këshillit të Europës, kanë shprehur vullnetin e tyre për t'iu nënshtuar kësaj Konvente në përputhje me dispozitat e paragrafëve pararendës.

4. Nëse në pajtim me dy paragrafët pararendës, denoncimi i Konventës së 6 majit 1969 nuk hyn në fuqi njëkohësisht me hyrjen në fuqi të kësaj Konvente (të rishikuar) një shtet nënshkrues, kur depoziton instrumentin e ratifikimit, pranimi apo miratimit, mund të deklarojë që ai do të vazhdojë të zbatojë Konventën e 6 majit 1969 deri në hyrjen në fuqi të kësaj Konvente (të rishikuar).

5. Në lidhje me çdo shtet nënshkrues, i cili e shpreh më vonë vullnetin e tij për t'iu nënshtuar kësaj Konvente, Konventa (e rishikuar) hyn në fuqi gjashtë muaj pas datës së depozitimit të instrumentit të ratifikimit, pranimi apo miratimit.

Neni 15

1. Pas hyrjes në fuqi të kësaj Konvente (të rishikuar), Komiteti i Ministrave të Këshillit të Europës mund të ftojë çdo shtet tjetër joanëtar të Këshillit të Europës dhe të Komunitetit Ekonomik Europian, të aderojë në këtë Konventë (të rishikuar) me vendim të marrë nga shumica e parashikuar në nenin 20.d të Statutit të Këshillit të Europës dhe nga vota unanime e përfaqësuesve të shteteve kontraktuese që kanë të drejtën të jenë në Komitetin e Ministrave.

2. Në lidhje me çdo shtet aderues ose nëse aderon, në Komunitetin Ekonomik, Konventa (e rishikuar) hyn në fuqi 6 muaj pas datës së depozitimit të instrumentit të aderimit te Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës.

Neni 16

1. Çdo shtet në kohën e nënshkrimit apo kur depoziton instrumentin e tij të ratifikimit, pranimi, miratimit apo aderimit mund të specifikojë territorin, apo territoret në të cilat kjo Konventë (e rishikuar) zbatohet.

2. Çdo shtet edhe në një datë të mëvonshme, nëpërmjet një deklarate drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës, mund ta shtrijë zbatimin e kësaj Konvente mbi çdo territor tjetër të përcaktuar në deklaratë. Në lidhje me një territor të tillë, Konventa hyn në fuqi gjashtë muaj pas datës së marrjes së kësaj deklarate nga ana e Sekretarit të Përgjithshëm.

3. Çdo deklaratë e bërë sipas dy paragrafëve pararendës, në lidhje me territorin e specifikuar në këtë deklaratë, mund të tërhiqet me anë të një njoftimi drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm. Tërheqja hyn në

fuqi gjashtë muaj pas datës së marrjes së këtij njoftimi nga ana e Sekretarit të Përgjithshëm.

Neni 17

1. Secila Palë mund ta denoncojë këtë Konventë (të rishikuar) në çdo kohë nëpërmjet një njoftimi drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës.

2. Ky denoncim hyn në fuqi gjashtë muaj pas datës së marrjes së këtij njoftimi nga Sekretari i Përgjithshëm.

Neni 18

Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës njofton shtetet anëtare të Këshillit të Europës, Shtetet e tjera Palë në Konventën Europiane Kulturore dhe çdo shtet apo Komunitetin Ekonomik Europian që kanë aderuar ose janë ftuar të aderojnë në këtë Konventë për:

i) çdo nënshkrim;

ii) depozitim të çdo instrumenti ratifikimi, pranimi, miratimi apo aderimi;

iii) çdo datë të hyrjes në fuqi të kësaj Konvente (të rishikuar) në përputhje me nenet 14, 15 dhe 16;

iv) çdo akt tjetër, njoftim apo komunikim që lidhet me këtë Konventë (të rishikuar).

Në dëshmi të kësaj, nënshkruesit të autorizuar rregullisht kanë nënshkruar këtë Konventë (të rishikuar).

Bërë në Valetta, më 16 janar 1992 në gjuhët angleze dhe franceze, ku të dy tekstet janë të barasvlefshëm, në një kopje të vetme, e cila depozitohet në arkivat e Këshillit të Europës. Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës u përcjell kopje të vërtetuara çdo shteti anëtar të Këshillit të Europës, çdo Shteti tjetër Palë në Konventën Kulturore Europiane, dhe çdo shtet joanëtar apo komunitet ekonomik europian, të ftuar për të aderuar në këtë Konventë (të rishikuar).